

Nr 74.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse af 54 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering; gifven Stockholms slott den 1 mars 1912.

Under återopande af bifogade utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga närlagda förslag till förordning om ändrad lydelse af 54 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Theodor Adelswärd.

Förslag

till

Förordning

om ändrad lydelse af 54 § 1 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 om
taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

54 §.

1 mom. Till beredande af ersättning åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna, arfvoden för protokolls- och längdföringen hos pröfningsnämnderna, arfvode åt kronans ombud hos Stockholms stads pröfningsnämnd äfvensom godtgörelse för det i samband med taxeringsförrättningarna i öfrigt lämnade biträde af städernas tjänstemän må enligt Kungl. Maj:ts förordnande för hvarje år utgå högst ett belopp, motsvarande två procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknats.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1913.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1912.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve EHRENSVÄRD,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
BERG,
BERGSTRÖM,
friherre ADELSWÄRD,
PETRÉN,
STENSTRÖM,
LARSSON,
SANDSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Adelswärd anförde i underdånighet:

Vid föredragning af de frågor, som tillhöra regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel för år 1913, anmälde jag på sin tid, att jag hade för afsikt att underställa Kungl. Maj:ts pröfning ett förslag till viss ändring af 54 § 1 mom. i gällande förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering. Den ifrågasatta ändringen åsyftade, enligt hvad jag därvid framhöll, en förhöjning af den procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma, som får tagas i anspråk för beredande af ersättning åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna, arfvoden för protokolls- och längdföringen hos pröfningsnämnderna, arfvode åt kronans ombud hos Stockholms stads pröfningsnämnd äfvensom godtgörelse för det i samband med taxeringsförrätningarna i öfrigt lämnade biträde af stä-

dernas tjänstemän. Anledningen att ifrågasätta en sådan förhöjning har gifvits af de så godt som enstämiga uttalanden, som gjorts af Kungl. Maj:ts befallningshafvande angående den afsevärda ökning i taxeringsarbetet, som orsakats af de nya skattelagarna, en ökning som gifvetvis måste motsvaras af ökad godtgörelse åt de funktionärer, hvilka hafva nämnda arbete åt sig anförtrodt och af hvilkas intresse och duglighet taxeringens resultat är i väsentlig mån beroende. För vinnande af det sålunda afsedda ändamålet skulle det belopp, som för hvarje år må af Kungl. Maj:t disponeras till beredande af ersättningar åt ordförandena och de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna jämte öfriga i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen afsedda personer, behöfva förhöjas från $1\frac{1}{4}$ till 2 procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknats. I enlighet med hvad jag sålunda antydt har inom finansdepartementet utarbetats förslag till ändrad lydelse af nämnda författningsrum.

Såsom jag i förut nämnda sammanhang erinrade, hade Kungl. Maj:ts befallningshafvande i de förslag angående ersättningar till ordförandena i taxeringsnämnderna m. fl. i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen afsedda personer för deras bestyr med taxeringsarbetet under år 1911, som efter avslutande af taxeringsnämndernas arbeten afgåfvos, beräknat nämnda ersättningar till ett sammanlagdt belopp af i rundt tal 528,800 kronor. Vid förslagens afgifvande framhölls på flera håll, att den till taxeringsnämndsordförandena föreslagna ersättningen med hänsyn till det tillgängliga anslagsbeloppets knapphet begränsats till det minsta möjliga, så att densamma näppeligen utgjorde skälig godtgörelse för det myckna arbete, som genom de nya skattelagarna lagts på ordförandens skuldror. Ehuru uppdraget att vara ordförande vore att betrakta såsom ett förtroendeuppdrag, vid hvars fullgörande full godtgörelse för arbetet ej vore att påräkna, vore dock, sedan taxeringsarbetet efter skattereformen blifvit i väsentlig grad ökad, fara för handen, att svårighet skulle yppa sig att finna för detta uppdrag lämpliga personer, som vore villiga att åtaga sig detsamma, därest ersättningen för arbetet ej blefve mera afpassad efter arbetets omfattning och vikt än för närvarande kunde ske.

De af Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna ersättningsbeloppen åt vederbörande funktionärer öfverstege emellertid det belopp, motsvarande en och en fjärdedels procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, som enligt taxeringsförordningen kunde af Kungl. Maj:t anvisas till ersättningar åt samma funktionärer och hvilket belopp enligt förslagsvis gjorda beräkningar utgjorde omkring 421,000 kronor.

De föreslagna ersättningarna måste vid sådant förhållande i betydande mån reduceras, och den sammanlagda summa, som för ifrågavarande ändamål ställdes till pröfningsnämndernas förfogande, fastställdes af Kungl. Maj:t enligt nådigt beslut den 14 juli 1911 till 420,500 kronor.

Såsom jag äfvenledes vid förutnämnda tillfälle anförde, hade den sålunda vidtagna nedsättningen af de föreslagna ersättningsbeloppen på sina håll väckt missnöje och bekymmer, som äfven funnit uttryck i särskilda framställningar till Kungl. Maj:t. Jag erinrar i afseende härå om de skrivelser, i hvilka Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala och Skaraborgs län hänvänt sig till Kungl. Maj:t med underdånig hemställan om vidtagande af åtgärder för att skäligen godtgörelse måtte kunna beredas de personer, som förordnas att taga hand om taxeringsarbetet.

För dessa framställningar har jag tidigare i sammanhang med frågan om höjning af förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet inför Eders Kungl. Maj:t närmare redogjort, och torde det tillåtas mig att hänvisa till hvad jag då anförde (sjunde hufvudtiteln innevarande år sid. 18—24).

Det ligger gifvetvis i statens intresse, att särskildt de personer, hvilka hafva att, i egenskap af ordförande eller af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamöter i taxeringsnämnderna, taga del i taxeringsarbetet äro dugliga och för detta arbete särskildt skickade män, hvilka gå till sitt maktpåliggande och grannlaga värf med god vilja och varmt intresse för sin uppgift. Med den omfattning taxeringsarbetet numera fått och med de stora kraf det ställer i främsta rummet på dem, som i den första taxeringsinstansen intaga den ledande ställningen, kan det icke ifrågasättas, att dessa förtroendemän skola fullgöra sitt åliggande utan godtgörelse eller mot åtnjutande af en otillräcklig ersättning. Såsom af åtskilliga befallningshafvande framhållits, föreligger otvifvelaktigt en stor fara för, att i många taxeringsdistrikt dugliga och för uppdraget eljest lämpliga personer, som äro villiga att åtaga sig detta arbete, icke skola vara att tillgå, därest den ersättning, som kan beredas dem för det i många afscenden otacksamma uppdraget, icke står i skäligt förhållande till arbetets omfattning och vikt. Enligt taxeringsförordningen åligger det visserligen vissa tjänstemän och dessutom en hvar annan, som är boende inom taxeringsdistriktet och icke de fem nästföregående åren deltagit i taxeringsarbetet inom distriktet, att mottaga uppdrag, hvarom här är fråga, därest de icke äro af laga förfall hindrade, och det skulle ju i händelse af behof finnas möjlighet att med stöd af detta stadgande tvinga personer att mot deras önskan fullgöra uppdraget. Men det kan med skäl ifrågasättas, huruvida det skulle vara till

gagn för staten och ägnadt att trygga ett godt taxeringsresultat, om taxeringsarbetet i större utsträckning komme att ledas af personer, hvilka tvungits att mottaga sitt uppdrag och vid dess fullgörande veta sig icke hafva att motse en skälig ersättning för därå offrad tid och möda. Därjämte kan det med fog antagas, att dessa personer skulle begagna sig af första tillfälle, då laga skäl kunde af dem åberopas, för att vinna befrielse från det dem påtvungna uppdraget, och taxeringsnämnderna skulle vid sådant förhållande ofta beröfvas den kontinuitet och den på längre tids erfarenhet grundade sakkunskap, som äro nödvändiga förutsättningar för vinnande af ett godt taxeringsresultat. Det synes mig vara en viktig angelägenhet att förebygga sådana olägenheter. Kan detta, såsom jag för min del är förvissad om, ske genom anvisande af erforderliga medel till beredande af skälig godtgörelse åt ordförandena och de särskildt förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna för deras arbete, bör den utvägen icke lämnas oförsökt, och jag är öfvertygad om, att den ökade kostnad, som härigenom för statsverket uppkommer, skall te sig tämligen obetydlig vid jämförelse med de fördelar, som beredas såväl staten som vederbörande kommuner därigenom, att taxeringen verkställas af personer, som äga nödig sakkunskap, erfarenhet och omdömesförmåga samt därjämte intresse för sin uppgift.

De medel, som på grund af bestämmelserna i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen nu stå till förfogande för här ifrågavarande ändamål, hafva, såsom jag haft tillfälle att framhålla, visat sig otillräckliga. Sålunda kunde till gäldande af de för år 1911 föreslagna ersättningarna till de i nämnda moment omförmälda funktionärer disponeras i rundt tal endast 421,000 kronor, under det att de föreslagna ersättningsbeloppen uppgingo till sammanlagdt omkring 528,800 kronor. Och det är att förvänta, att ersättningsanspråken för framtiden snarare skola visa tendens till stegring än till nedgång. Detta gäller särskildt under år, då allmän fastighetstaxering äger rum och arbetet för taxeringsnämnderna af sådan anledning blir än mera betungande än under öfriga år.

Det har visat sig möta svårigheter, hvilka åtminstone ännu ej kunnat öfvervinnas, att i förordningen fastställa vissa objektiva beräkningsgrunder efter hvilka ersättningarna till de personer, som hafva taxeringsarbetet om hand, borde utgå. De försök i sådan riktning, som gjordes under det förberedande arbetet för den år 1910 genomförda skattereformen och för hvilka närmare redogörelse finnes lämnad i det vid propositionen nr 90 till 1910 års Riksdag fogade statsrådsprotokoll sid. 96, blefvo föremål för tungt vägande erinringar, hvilka icke kunde lämnas obeaktade, och det ansågs fördenskull vid författningens slutliga formulering lämpligt öfver-

lämna åt hvarje läns pröfningsnämnd att efter förslag af Kungl. Maj:ts befallningshafvande besluta om fördelning mellan de till ersättning berättigade af de medel, som för ändamålet funnes tillgängliga. Genom denna anordning lämnades möjlighet att vid ersättningarnas bestämmande i hvarje fall taga hänsyn till såväl arbetets omfattning som den omsorg och skicklighet, hvarmed det blifvit utfördt. Då samtidigt, till ledning för Kungl. Maj:ts beslut om fördelning af tillgängliga medel mellan de särskilda pröfningsnämnderna, föreskrefs, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle hafva att till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande angående den ersättning, som för bestyret med taxeringsarbetet ansåges böra tillkomma en hvar af de därtill inom länet berättigade personer, och att därvid tillika angifva de grunder, som varit bestämmande vid ersättningarnas beräkning, hade i författningen meddelats de bestämmelser, som kunde finnas nödvändiga för att bereda tillfälle till kontroll öfver de tillgängliga medlens fördelning efter rättvisa och enhetliga grunder. Jag har icke heller någon anledning antaga, att de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ifrågasatta ersättningsbeloppen varit för höga eller mindre väl afvägda, utan är jag öfvertygad om, att befallningshafvandena vid sina beräkningar bemödat sig om den största möjliga sparsamhet och oväld. Då det oaktadt de föreslagna ersättningsbeloppen gått vida utöfver de belopp, som enligt gällande bestämmelser funnits till förfogande, torde jag hafva goda skäl för den uppfattningen, att de i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen gifna bestämmelserna om ersättningsprocentens storlek icke äro tillfredsställande.

Då dessa bestämmelser antogos, kunde tydligen icke med någon större grad af visshet beräknas, vare sig i hvilken omfattning taxeringsarbetet skulle ökas med anledning af de nya former för beskattningen, som genom skattereformen infördes, eller i hvad mån statsverkets kostnader för samma arbete skulle stiga af andra anledningar, exempelvis för beredande af ersättning åt den af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnade ledamoten i taxeringsnämnden. Dåvarande chefen för finansdepartementet hade i sitt anförande till statsrådsprotokollet i afseende härå endast det uttalandet, att, så vidt för det dåvarande kunde bedömas, man skulle komma till ett något så när tillräckligt belopp, om ersättningsprocenten bestämdes till $1\frac{1}{4}$ procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattsumma. Att denna beräkning visat sig icke hålla streck, beror uppenbarligen till icke ringa del därpå, att det arbete, som taxeringsnämndsordförandena direkt måst underkasta sig för att lämna biträde vid deklARATIONERNAS affattande, i oväntadt hög grad försvårat taxeringsarbetet och ökat ordförandenas arbetsbörda. Det är väl antagligt, att med växande insikt om skattelagarnas innehåll och förbättrade bokföringsmetoder de nu-

varande olägenheterna vid taxeringsarbetet så småningom skola blifva mindre kännbara och det arbete, som påhvilat särskildt ordförandena i taxeringsnämnderna, därigenom i afsevärd mån minskas, men man måste nog räkna med, att de olägenheter, som kommit till synes under år 1911, äfven under de närmaste åren komma att göra sig gällande. Med hänsyn härtill och då det synes mig vara statens ovillkorliga skyldighet att bereda de funktionärer, som få underkasta sig en väsentlig ökning i en förut tung arbetsbörda, en ersättning härför, som står i skäligt förhållande till arbetets betydelse och omfattning, har jag icke tvekat att framlägga ett förslag om ändring i gällande bestämmelse om ersättningsprocentens storlek, som innebär möjlighet härtill.

Att jag därvid förslagit en förhöjning af ersättningsprocenten till högst 2 procent af rikets inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, innebär icke, att jag anser, att hela detta belopp ovillkorligen skall tagas i anspråk. De beräkningar, jag lagt till grund för min tidigare framställning om höjning i riksstaten för år 1913 af förslagsanslaget till kostnader för taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, sluta ifråga om det ersättningsbelopp, som afses i 54 § 1 mom. taxeringsförordningen, å 581,680 kronor (för år 1911 begärde anslag, 528,800 kronor, med tio procents förhöjning), motsvarande ungefärligen 1,76 procent af den för år 1913 till 33 millioner kronor beräknade inkomst- och förmögenhetsskatten. Vid framläggande af dessa beräkningar uttalade jag den förmodan, att med tillgång till ett så stort belopp skyldig hänsyn kunde tagas till de berättigade anspråk på ersättning, som kunde framkomma från vederbörande funktionärers sida. Jag har icke anledning att nu hysa en annan uppfattning. Men det synes mig icke lämpligt att till tackande af utgifter, hvilkas storlek icke kunna med någon större grad af tillförlitlighet beräknas ens för den närmaste framtiden, fastställa ett anslagsbelopp, som nätt och jämnt förslår, därest gjorda sannolikhetsberäkningar visa sig motsvara det rätta utgiftsbeloppet. Med hänsyn jämväl därtill, att bestämmandet af det belopp, som från det ifrågavarande anslaget skall ställas till hvarje pröfningsnämnds förfogande för ersättningarnas utgående, tillkommer Kungl. Maj:t och, såsom jag i förut omnämndt sammanhang erinrat, Kungl. Maj:t härvid icke torde underlåta tillse, att ersättningarna till de särskilda funktionärerna hållas inom lämpliga gränser, har jag funnit mig böra stanna vid ett förslag om ersättningsprocentens bestämmande till högst 2 procent af rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året.

Det vore visserligen önskligt, att den förhöjda ersättning, som vid bifall till förslaget skulle kunna beredas vissa med taxeringsarbetet sysselsatta

personer, redan under innevarande år kunde komma dem till godo, men då anslaget på 1912 års riksstat för ifrågavarande ändamål icke är afpassadt efter den af mig föreslagna förändringen i taxeringsförrordningen, har jag icke ansett mig böra sätta ifråga, att den ändrade bestämmelsen skulle träda i kraft redan under nämnda år.

Föredragande departementschefen uppläste härefter det upprättade förslaget till ändrad lydelse af 54 § 1 mom. i förrordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering samt hemställde, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga detsamma. Statsrådets öfriga ledamöter instämde i denna hemställan.

Hans Maj:t Konungen biföll hvad statsrådet sålunda hemställt; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olof Ljungberg.